

Naturstyrelsen Fyn
J.nr. NST-422-01291
Ref. ervin
Februar 2016

NOTAT
vedrørende høringssvar til forslag til Natura 2000-plan 2016-2021 for N112 Lillebælt

Forslag til Natura 2000-plan for N112 Lillebælt har været i offentlig høring fra den 19. december 2014 til den 10. april 2015.

Indkomne høringssvar kan ses på:
<http://www3.naturstyrelsen.dk/2015/natura2000/>.

Alle forslag til Natura 2000-planer er annonceret offentligt på Naturstyrelsens hjemmeside og desuden sendt i høring hos relevante myndigheder, jf. miljømålsloven § 43. Den offentlige høring er endvidere annonceret i en række landsdækkende og regionale aviser. Lodsejere med væsentlige interesser, der vil kunne berøres af et eller flere elementer i planlægningen for et Natura 2000-område, er individuelt blevet orienteret om høringen over forslag til Natura 2000-planer.

Naturstyrelsen har modtaget i alt ca. 760 høringssvar vedrørende de enkelte Natura 2000-planer og mere generelle høringssvar vedrørende naturplanlægningen. De generelle høringssvar er sammenfattet i et samlet høringsnotat – se:
www.naturstyrelsen.dk/natura2000/hoeringsnotat2016-2021.

Til denne Natura 2000-plan er der modtaget i alt 9 høringssvar.

Svarene har især berørt følgende punkter:

- 1) Ansvarsfordeling mellem stat, kommune og tredje part
- 2) Virkemidler og finansiering
- 3) Udpegningsgrundlag - områdefafgrænsning
- 4) Udpegningsgrundlag – arter/naturtyper
- 5) Tilstandsvurdering
- 6) Målsætning
- 7) Indsatsprogram for naturtyper
- 8) Indsatsprogram – marine naturtyper
- 9) Indsatsprogram – synergi med vandplaner
- 10) Ønsker til den opfølgende indsats
- 11) Trusler
- 12) Indsatsprogram – fuglelevesteder
- 13) Tilstandsvurdering / bevaringsstatus for fugle
- 14) Datagrundlag

Flere emner er uddybende behandlet i særskilt høringsnotat om generelle emner www.naturstyrelsen.dk/natura2000/hoeringsnotat2016-2021.

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter til de overfor nævnte punkter 1-14. Naturstyrelsens bemærkninger hertil er anført i kursiv. Det bemærkes, at høringssvarene kun er gengivet i hovedtræk. Liste over hørings svar med ID-nummer vedlægges som bilag 1. Hørings svarene kan i sin helhed læses på <http://www3.naturstyrelsen.dk/2015/natura2000/>.

Bemærkninger til planforslaget

1. Ansvarsfordeling mellem stat, kommune og tredje part

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg givet udtryk for, at Natura 2000-planen vurderes at være ganske overordnet. Målsætninger og retningslinjer er generelle og vagt formulerede og geografisk uspecifikke, hvorfor det er meget vanskeligt at forholde sig til planen og dens konsekvenser for driften af ejendommen.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Natura 2000-planlægningen ændrer ikke ved den opgavefordeling mellem myndighederne, der er fastsat i lovgivningen. Regler om, hvem der skal give dispensationer, tilladelser m.m., er derfor uændret.

Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne, mens handleplanlægningen er en kommunal myndighedsopgave. Dog er Naturstyrelsen myndighed for skovbevoksede, fredskovpligtige arealer. Det fremgår således af miljømålslovens § 42, at det statslige indsatsprogram indeholder retningslinjer for kommunalbestyrelsernes handleplaner.

Når planerne skal føres ud i livet, indgår kommunerne i dialog med de lokale lodsejere om den konkrete lokalisering af et projekt samt brug af forvaltningsmetoder og virkemidler. Efter lovbemærkningerne må de kommunale handleplaner ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanerne. Det sætter også grænser for, hvor præcise de statslige planer kan være.

Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

2. Virkemidler og finansiering

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg givet udtryk for, at ejer med dette hørings svar gør opmærksom på, at alle indgreb i forbindelse med Natura 2000-planerne, der måtte have negativ indflydelse på driften eller værdisætning af ejendommen, vil blive krævet erstattet fuldt ud. Man ønsker desuden ikke at indgå i et samarbejde, der på nogen måde har til hensigt at indskrænke råderetten over ejendommen, eller som konsekvens heraf kan betyde en ekspansion af Natura 2000-arealer, inddragelse af landbrugsjord eller skærpede restriktioner i forhold til husdyr- eller planteproduktion.

Det oplyses desuden, at såfremt, der som angivet i den overordnede målsætning for området, sker en øgning i antallet af trækfugle og dermed en øget afgrødeskade fra svaner og gæs, så forventes dette erstattet fuldt ud.

Kolding Kommune finder det uhensigtsmæssigt, at de økonomiske rammer ikke er vedtaget i forbindelse med høring af planerne. Kommunen forventer, at øget krav til kommunal finansiering modsvares af øget bloktilskud til naturforvaltning. Kolding Kommune opfordrer desuden til, at landdistriktprogrammet fortsat udvikles, så ordningerne er attraktive for den enkelte lodsejer.

Middelfart Kommune vurderer, at der med de virkemidler der stilles til rådighed reelt er tale om en styrket statslig styring af naturindsatsen, betydeligt øgede omkostninger for kommunerne og mindre råderum for kommunerne. Kommunen anser det for vigtigt, at der sikres overensstemmelse mellem mål og indsats, samt de kommunale midler, der skal afsættes til indsatserne.

Haderslev Kommune vurderer, at de eksisterende støtteordninger ikke er tilstrækkeligt attraktive for lodsejerne i Natura 2000-området. Der er behov for støtteordninger med højere beløb, og som er nemmere at søge.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Det skal understreges, at regeringen lægger til grund, at indsatsen i videst muligt omfang gennemføres ved frivillige aftaler.

Naturstyrelsen vurderer ikke, at Natura 2000-planerne har erhvervsøkonomisk betydning for jordbrugserhvervet, fordi planerne søges gennemført ad frivillighedens vej og med kompensation både til konkrete indsats og eventuelle indkomsttab. Indsatsene i området retter sig mod at sikre og forbedre forholdene for den allerede beskyttede natur og vurderes kun i meget begrænset omfang at komme til at berøre intensivt udnyttede arealer.

Naturstyrelsens har noteret sig synspunkterne fra Kolding Kommune, Middelfart Kommune og Haderslev Kommune og kan oplyse, at landdistriktsprogrammet og de midler, som kommunerne fik overført med Økonomiaftale 2013, sikrer, at der er finansiering til den indsats, som er fremgået af forslagene til Natura 2000-planer.

Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

3. Udpegningsgrundlag – Områdeafgrænsning

WWF Verdensnaturfonden vurderer, at det er en brist i den samlede beskyttelse af de marine naturtypers integritet, at deres forekomster er kunstigt afgrænset af Natura 2000-områdets grænser.

DN Kolding foreslår en udvidelse af Natura 2000-området med Solkær Enge, Vindemosen/Grønsbæk nord for Skamlingsbanken og Haderslev Fjord frem til Pamhule Skov.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Den gennemførte høring vedrører alene forslag til Natura 2000-planer. Selve Natura 2000-områdernes afgrænsning har været i offentlig høring i forbindelse med område-udpegningen. Grænserne blev trukket således, at områderne skulle rumme den natur og de levesteder, som Danmark er forpligtet til at udpege områder for, samtidig med at man bestræbte sig på at opnå enkle grænser, som så vidt muligt fulgte eksisterende administrative eller fysiske grænser. I forbindelse med digitalisering af områdeafgrænsningerne kan der være opstået tekniske fejl, som Naturstyrelsen løbende retter. Der er ikke pligt til at få al natur omfattet af Natura 2000-områderne og dermed planerne.

Det er korrekt, at der ikke findes det fulde kendskab til naturens tilstand i områderne, men gennem indsatserne i vandplanlægningen og gennem krav om konsekvensvurdering arbejdes der frem mod en stabilisering og bedring af områdernes tilstand og derigennem på sigt frem mod økologisk integritet. Det forventes endvidere opbygget mere viden om naturtyperne. Derfor har Naturstyrelsen påbegyndt arbejdet med tilstandsvurderingssystemer for den marine naturtype stenrev.

4. Udpegningsgrundlag – arter/naturtyper

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg kritiseret, at basisanalysen, der præsenterer udpegningsgrundlaget sammen med kortlag, ikke kommer i høring sammen med planforslagene, da der er tale om et alene faktisk indhold.

Patriotisk Selskab finder det derfor meget bekymrende, at udpegningsgrundlaget justeres hver 6. år, med væsentlige ændringer til følge, uden at offentligheden på et kvalificeret og fuldt oplyst grundlag har mulighed for at afgive høringssvar og evt. indgive klage.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Den gennemførte høring vedrørte alene forslag til Natura 2000-planer. Ændringer i udpegningsgrundlag er sket og vil fremover ske i selvstændige processer med tilhørende offentlige høringsprocesser, typisk ca. hvert 6. år og på grundlag af opdateret viden fra den nationale overvågning. Udpegningsgrundlaget er sidst revideret i december 2012. EU-Kommissionen har i en såkaldt gennemførelsesafgørelse fastsat kriterierne for hvilke naturtyper og arter, det enkelte medlemsland skal inddrage. Ved åbenlys fejl i udpegningsgrundlaget i de planer, der har været i høring, undlades en indsats.

Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

5. Tilstandsvurdering

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg udtrykt betænkelighed ved at der ikke er udviklet tilstandsvurderingssystemer for visse naturtyper og arter, og at der for disse naturtyper og arter er fastsat målsætninger.

Oceana opfordrer til, at udarbejdelsen af et tilstandsvurderingssystem for marine naturtyper prioriteres.

WWF Verdensnaturfonden foreslår, at der udvikles et tilstandsvurderingssystem for de marine naturtyper og at eventuelle planer for dette arbejde bør nævnes som en del af den overordnede indsats for naturtyperne.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Målsætningen for alle udpegede naturtyper og arter er i henhold til habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet opnåelse af gunstig bevaringsstatus. Det gælder uanset, om der findes Natura 2000-planer eller ej. Forpligtelsen er ikke betinget af nationale tilstandsvurderingssystemer eller et særligt vidensniveau opnået gennem detaljeret kortlægning og planlægning. Målsætningen har været gældende for alle myndigheder siden habitatdirektivets ikrafttræden i 1994.

Både kommunerne og staten har i årevis gennemført naturforvaltning, så der eksisterer efter Naturstyrelsens opfattelse både viden og erfaring til at udarbejde planer og gennemføre en målrettet forvaltning.

Planernes målsætninger og retningslinjerne i indsatsprogrammet er endvidere afstemt efter, hvor gode data og erfaringer fra myndighedernes naturforvaltning af den pågældende art eller naturtype er. Det er i den forbindelse væsentligt at være opmærksom på, at den konkrete indsats, som planerne omfatter, alene er den indsats, som fremgår af den enkelte plans indsatsprogram. Både generelle og konkrete målsætninger fastlagt i forbindelse med den første generation af Natura 2000-planer er fastholdt. Målsætningerne i de nyeste planforslag kan være konkretiseret på baggrund af ny viden, og udtrykker derfor ikke en egentlig ændring. For de arter på udpegningsgrundlagene, hvor der endnu ikke er udviklet et tilstandsvurderingssystem til vurdering af de pågældende arters levesteder, anvendes der i overensstemmelse med forpligtigelserne i henhold til habitatdirektivet generelle formuleringer til sikring af arternes levesteder og udvikling mod gunstig bevaringsstatus.

Der findes endnu ikke tilstandsvurderingssystemer for marine naturtyper og arter. Naturstyrelsen er ved at udarbejde et tilstandsvurderingssystem for rev. For de marine naturtyper sikres stabilisering gennem blandt andet fiskeriregulering, indsatserne i vandområdeplaner mv. Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

6. Målsætning

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg oplyst, at skovnaturtyperne på Wedellsborg Gods har en god-høj tilstand, og det forventes derfor ikke, at der iværksættes yderligere tiltag som fx udvidelser/sammenkædning. Patriotisk Selskab er desuden ikke bekendt med at der findes en hjemmel til at inkludere yderligere arealer udenfor beskyttelsesområdet.

Oceana og WWF Verdensnaturfonden spørger, hvorledes man kan vurdere målsætningen om gunstig bevaringsstatus for de maritime naturtyper, når der ikke findes et tilstandsvurderingssystem for naturtyperne.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Naturbeskyttelseslovens kapitel 2 a om internationale naturbeskyttelsesområder giver hjemmel til at beskytte naturtyper, som ikke er omfattet af en generel beskyttelse, og udvide deres areal, hvis det er nødvendigt for at realisere Natura 2000-planen. Loven hjemler også muligheden for en indsats uden for Natura 2000-områderne. Den indsats, som Natura 2000-planerne udstikker retningslinjer for, vil helt overvejende ligge i Natura 2000-områderne.

Planernes indsatsprogram vil i videst muligt omfang blive gennemført ved frivillige aftaler.

Der er ikke udviklet tilstandsvurderingssystemer for marine naturtyper og arter. Naturstyrelsen er i gang med at udarbejde et første marint tilstandsvurderingssystem for stenrev. Hvis det lykkes at udvikle et egnet system, vil muligheden for at udvikle yderligere systemer for andre marine naturtyper og de marine havpattedyr blive vurderet. For de marine naturtyper sikres stabilisering gennem blandt andet fiskeriregulering, indsatserne i vandområdeplaner mv. Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

7. Indsatsprogram for naturtyper

Patriotisk Selskab har på vegne af Wedellsborg oplyst, at Natura 2000-planen vil medføre meget store begrænsninger i mulighederne for en eventuel opstart af en husdyrproduktion på

ejendommen. Der henvises til regulering af ammoniak via Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug fra 2011 og bemærkningerne til loven.

Patriotisk Selskab finder desuden, at en indsats for mere robust natur ikke bør inddrage landbrugsarealer i omdrift og gå ud over grænserne for de eksisterende grænser for Natura 2000-områderne.

Kolding Kommune spørger, hvad der menes i områdespecifik retningslinje nr. 4 om bekæmpelse af invasive arter. Menes der 10% af den kortlagte naturtype i hele habitatområdet eller menes der 10% af den enkelte habitatnaturtypepolygon.

Doris og Hans-Henning Kraack mener, at vedtagelsen af husdyrgodkendelsesloven har gjort det komplekst og dyrt at være husdyrholder.

Haderslev Kommune oplyser, at kommunen har lavet forundersøgelse på hydrologiprojekt ved Årø-sund-området, og at projektet ikke kan gennemføres.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Regulering af kvælstof, herunder ammoniakdeposition sker primært gennem husdyrgodkendelsesloven og vandplanlægningen. Kvælstofpåvirkningen er fortsat for nedadgående, og derfor har Naturstyrelsen ikke fundet anledning til med Natura 2000-planerne 2016-21 at stille specifikke krav til en reduktion af kvælstof. Der vil dog være en række af de fastsatte indsatser, som indirekte vil være med til at reducere kvælstofpåvirkningen. Etablering af ny natur vil primært ske i tilknytning til eksisterende natur i Natura 2000-områderne og vurderes derfor kun udtagelsesvist at kunne få betydning for andre lodsejere ved f.eks. regulering efter husdyrgodkendelsesloven. En vurdering af mulig betydning for 3. mand vil indgå i ejendomsmæssige forundersøgelser til den konkrete aftale. Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

I den områdespecifikke retningslinje nr. 4 skal der være fokus på bekæmpelse af invasive arter i habitatnaturtypepolygoner med en forekomst af invasive plantearter på over 10%.

Naturstyrelsen har noteret synspunkterne fra Haderslev Kommune og Doris og Hans-Henning Kraack.

8. Indsatsprogram for marine naturtyper

WWF Verdensnaturfonden konstaterer, at der ikke er angivet konkrete tiltag for de marine naturtyper i indsatsprogrammets specifikke retningslinjer for området.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

NaturErhvervstyrelsen arbejder på, at indføre fiskeriregulering for området, hvilket forventes igangsat gennem en national bekendtgørelse i 2016. Fiskeri efter blåmuslinger er allerede reguleret og forvaltes i henhold til regeringens muslingepolitik fra juni 2013.

9. Synergi med vandplaner

DN Kolding oplyser, at Lillebælt ikke har nået den ønskede vandkvalitet og forventer en øget indsats til nedbringning af tilledning af næringsstoffer fra især de større vandløbsoplande.

Doris og Hans-Henning Kraack nævner en række trusler mod vandmiljøet.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Det er politisk besluttet, at der er en arbejdsdeling mellem vand- og naturplanerne, således at vandplanlægningen tager sig af vandkvalitet i vandløb, større søer, kystvande og fjorde, mens Natura 2000-planlægningen tager sig af småsøer og hydrologien på terrestriske naturarealer. Ovenstående hørings svar vedrører forslag til vandplan, som har været i offentlig høring til den 23. juni 2015. Hørings svaret overføres til vandplanlægningen til videre behandling. Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

10. Ønsker til den opfølgende indsats

DOF-Fyn oplyser, at der er en meget omfattende motorbådsjagt i Lillebælt, som får stort set alle edderfugle i området på vingerne og anbefaler, at der indføres jagtforbud i hele fuglebeskyttelsesområdet, med mindre det kan dokumenteres, at forholdene for områdets udpegningsarter ikke påvirkes negativt af jagten. Det foreslås videre, at ubeboede øer i Lillebælt bør være ø-reservater i yngletiden til fx terner. DOF-Fyn har desuden

Doris og Hans-Henning Kraack foreslår, at der anlægges stier, der kan aflaste færdslen på strandengene, samt udvide færdselsforbuddet.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Naturstyrelsen lægger vægt på, at der er en fornuftig balance mellem tilgængelighed og beskyttelse af naturen. Formålet med planlægningen er at sikre de arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for at beskytte. Dette kan i konkrete tilfælde få betydning også for udnyttelse, herunder den rekreative udnyttelse, af områderne, eksempelvis ved periodevise adgangs begrænsninger.

Adgang og de almindeligst forekommende rekreative forstyrrelser (som nævnt i DOF 's hørings svar) reguleres af de generelle bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, jagt- og vildtforvaltningsloven og fiskeriloven. I de tilfælde, hvor der skal ske en opfølgende statslig regulering af færdsel eller udnyttelsen af et område, vil det ske efter den praksis og de procedurer, som staten hidtil har anvendt. Naturstyrelsen vil således inddrage Vildtforvaltningsrådet og nedsætte brugergrupper mm., hvis yderligere regulering gennem jagt- og forstyrrelsesfrie kerneområder bliver relevante. Derudover kan det oplyses, at jagttider – og dermed jagtbare arter - løbende bliver justeret i bekendtgørelse udstedt i medfør af jagt- og vildtforvaltningsloven. I forhold til de nævnte trusler i basisanalyserne og i Natura 2000-planerne har Naturstyrelsen for de fleste arters vedkommende valgt at lægge sig tæt op ad de anbefalinger, som DCE Aarhus Universitet præsenterer i videnskabelig rapport fra DCE nr. 52: Vurdering af forstyrrelsestrusler i Natura 2000-områderne. Rapporten kan tilgås via dette link: <http://www2.dmu.dk/Pub/SR52.pdf>. Der er således i de områder, hvor det anbefales af DCE vurderet om de nuværende jagt- og forstyrrelsesområders afgrænsning skal ændres, for fire områder er arbejdet igangsat og forventes afsluttet i år.

Miljømålsloven fastlægger en opgavefordeling mellem stat og kommuner, der giver staten det overordnede ansvar for gennemførelse af direktivforpligtelserne og overlader den konkrete gennemførelse heraf til de respektive myndigheder, det vil sige primært kommunerne. Forslag til

en fremtidig indsats i den kommunale handleplan for området skal således ske i forbindelse med høringen af denne.

11. Trusler

Oceana vurderer, at muslingeskrab er en trussel mod fauna og bundvegetation og bør forbydes i hele Natura 2000-området.

Doris og Hans-Henning Kraack oplyser, at der sker tilgroning og ændring i vegetationen på engene inden for Natura 2000-området, fordi der ikke er tilstrækkeligt med græssende dyr. Årsagen er ifølge Doris og Hans-Henning Kraack bl.a. husdyrgodkendelsesloven, der har resulteret i en indskrænkning i husdyrholdet.

Doris og Hans-Henning Kraack fremhæver desuden en øget forstyrrelse i form af færdsel og løse hunde som en stor trussel især mod fuglelivet omkring Bankel Sø.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Regeringen lavede i juni 2013 en muslingepolitik, som fastsætter strenge retningslinjer for muslingefiskeri i Natura 2000 områder. Fiskeriet i Lillebælt er konsekvensvurderet, og det sikres på baggrund af Naturstyrelsens kortlægning, at der ikke fiskes inden for den kortlagte naturtype rev, ligesom ålegræs områder er beskyttet.

Naturstyrelsen har noteret synspunkterne fra Doris og Hans-Henning Kraack.

12. Datagrundlag

Haderslev Kommune konstaterer, at der ikke er registreret levesteder for stor vandsalamander, og at det derfor er vanskeligt at vurdere, om der er behov for en indsats i Haderslev Kommune.

Haderslev Kommune konstaterer desuden, at Bankel Nor og Halk Nor ikke er angivet som levested for nogle af de kortlagte ynglefugle i basisanalysen og spørger, om det betyder, at der ikke er behov for en indsats.

Haderslev Kommune mener endvidere, at ændrede definitioner af habitatnaturtyperne betyder, at det ikke er muligt at følge udvikling i areal og tilstand, og at det ikke er muligt at vurdere om indsatsen i 1. planperiode har været tilstrækkelig.

DOF Fyn mener, at gunstig bevaringsstatus for udpegningsarter blandt ynglefugle ikke alene skal baseres på tilstedeværelse af ynglefugle, men også på fuglenes ynglesucces. Desuden anføres, at holdningen til bevaringsstatus bør ændres. En generel nedgang i antallet af fugle bør have indflydelse på (tilstandsvurderingen) af lokale bestande. Selv store lokale bestande bør beskyttes ekstra godt.

Naturstyrelsen kan oplyse følgende:

Stor vandsalamander er ny på områdets udpegningsgrundlag. Kortlægning af artens levesteder vil derfor ske på et senere tidspunkt.

Det er en fejl, at basisanalysens kort ikke angiver levestedskortlægning for klyde, brushane, fjordterne ved Halk Nor. De kortlagte levesteder for de 3 fuglearter ved Halk Nor og deres tilstand fremgår af Naturstyrelsens [MiljøGis](#). De pågældende data indgår desuden i figuren i afsnit 2.2.4 i Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021 Lillebælt og omfattes af planens målsætninger og indsatsprogram.

I basisanalysen er der foretaget en gennemgang af de enkelte naturtypers udvikling i areal og tilstand. Gennemgangen beskriver, hvornår der er tale om reelle naturmæssige ændringer. For arealer hvor kommunen henholdsvis Naturstyrelsen er ansvarlig myndighed, vil vurderingen af, om Natura 2000-planens indsatsprogram er realiseret ved udløbet af planperioden, ske ved en opgørelse af, om den beskrevne indsats i Natura 2000-handleplanen er gennemført. Den løbende overvågning i det nationale overvågningsprogram, Natura 2000 kortlægning samt EU-rapporteringer vil følge tilstand og ændringer i naturen.

Natura 2000-planlægningen er en rullende planlægning, som opdateres hvert 6. år. De data om fugle, som indberettes til EU, og som Danmark er forpligtet til at arbejde efter, bygger på minimum 12-års registreringer. Danmark har senest indberettet data i 2009 og på baggrund heraf opdateret udpegningsgrundlaget i områderne i december 2012 efter de EU-retningslinjer, der gælder herfor.

Ynglefuglene på områdernes udpegningsgrundlag er overvåget i det nationale overvågningsprogram – NOVANA. I basisanalyserne er der præsenteret årlige data frem til 2009. For perioden 2010-12 er disse suppleret med data for de arter, der er overvåget de pågældende tre år. Da ikke alle ynglefugle overvåges hvert år, men med forskellige kadencer dækker datasættet fra 2010-12 ikke alle arter. For de tilbagevendende trækfuglene er der medtaget data frem til og med 2009. Der er i Natura 2000-planerne alene præsenteret data for fuglearter, der er medtaget på områdernes udpegningsgrundlag.

Datagrundlag for de yngle- og trækfugle, der indgår på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er indsamlet og kvalitetssikret i forbindelse med det nationale overvågningsprogram – NOVANA. Det har været afgørende for Naturstyrelsen, at data, der anvendes til den overordnede statslige planlægning, er ensartede, landsdækkende og kvalitetssikrede data. Øvrige data som fx DOFbasen vil kunne finde anvendelse til belysning af lokale forhold i forbindelse med udarbejdelse af handleplanerne.

For 16 af de mest truede ynglefugle er der udviklet et tilstandsvurderingssystem for arternes levesteder. Denne tilstandsvurdering anvendes i Natura 2000-planerne til sikring og forbedring af disse arters levesteder.

Metoderne til fastsættelse af målsætninger for yngle- og trækfuglenes levesteder kan ses nærmere beskrevet i dette notat på Naturstyrelsens hjemmeside

<http://naturstyrelsen.dk/media/131252/faktuelle-faq-forslag-til-natura-2000-planer-2016-21.pdf>

Emnet er uddybet i Naturstyrelsens generelle høringsnotat, som kan læses på styrelsens hjemmeside.

Justering af forslag til Natura 2000-plan nr. 112 Lillebælt

De indkomne bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i Natura 2000-planen. Der er foretaget justering af teksten i afsnit 1. Natura 2000-planlægning og afsnit 4. Indsatsprogram - med henblik på at præcisere videreførelse og konsolidering af indsatsen fra 1. planperiode i lyset af, at indsatsen fra den første generation planer har haft en kortere periode til gennemførelse end forudsat.

Naturstyrelsen har i 2014 fået opdateret dele af områdets habitatkortlægning. Det opdaterede kort fremgår af Naturstyrelsens [MiljøGis](#). Kortet og arealopgørelsen, der fremgår af basisanalysen fra 2014, er ikke opdateret. Kortet i Miljøgis skal lægges til grund for administrationen af området.

I afsnit 3.2 er sætningen: "...Hvis området huser en ynglebestand på mere end 100 par havterne eller 10 par klyde..." ændret til "...Hvis området huser en ynglebestand på mere end 100 par havterne og 10 par klyde...".

På Naturstyrelsens anmodning har DCE Aarhus Universitet, på baggrund af data indsamlet i forbindelse med det nationale overvågningsprogram – NOVANA, tilvejebragt måltal for de muslingespisende dykænder, der er medtaget på seks Natura 2000-områders udpegningsgrundlag. I dette område drejer det sig om bjergand, hvinand og edderfugl, hvor måltallet på baggrund af bedst tilgængelige viden er beregnet til hhv. 6400, 1100 og 32000 individer. Det faglige grundlag for fastsættelse af måltal er beskrevet i DCE's notat fra februar 2016: "Tilvejebringelse af måltal for dykænder i seks danske Fuglebeskyttelsesområder", der kan ses på Naturstyrelsens hjemmeside her: www.naturstyrelsen.dk/natura2000/faq.

Ingen af ændringerne i forhold til planforslaget giver anledning til fornyet høring over planforslaget, jf. miljømålslovens § 45.

Bilag 1: Indkomne høringsvar til Natura 2000-plan nr. 112 Lillebælt

- 13978 – Oceana
- 13860 – Doris og Hans-Henrik Kraack
- 13774 - WWF Verdensnaturfonden
- 13737 – DOF Fyn
- 13855 – Patriotisk Selskab på vegne af Wedellsborg
- 13694 – Kolding Kommune
- 13590 – Middelfart Kommune
- 13567 – Danmarks Naturfredningsforening, Kolding
- 13555 – Haderslev Kommune